

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. vasario 19 d.
(OR. en)

6737/24

LIMITE

COEST 126

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl Baltarusijos

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl Baltarusijos, kurias Taryba (Užsienio reikalai) priėmė 2024 m. vasario 19 d.

Tarybos išvados dėl Baltarusijos

1. Taryba dar kartą patvirtina savo 2020 m. spalio 12 d. išvadas dėl Baltarusijos, kuriose išdėstyta ES politika Baltarusijos atžvilgiu.
2. ES palaiko Baltarusijos žmones. Taryba pabrėžia tvirtai remianti Baltarusijos žmonių siekį sukurti laisvą, demokratinę, suverenią ir nepriklausomą Baltarusiją kaip taikios ir klestinčios Europos dalį.
3. Taryba tebėra labai susirūpinusi dėl blogėjančios žmogaus teisių padėties Baltarusijoje ir griežtai smerkia Baltarusijos režimo nuolat vykdomas visų Baltarusijos visuomenės grupių, įskaitant žmogaus teisių gynėjus, žurnalistus, nepriklausomų profesinių sąjungų narius, pilietinės visuomenės atstovus ir tautinėms mažumoms priklausančius asmenis, persekiojimo ir bauginimo kampanijas. Ji smerkia tai, kad politiniai kaliniai tebėra įkalinti pasibaisėtinomis sąlygomis, patiria kankinimus ir netinkamą elgesį, neturėdami galimybės naudotis pagrindinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis, ir kad daugelis tų kalinių ilgais laikotarpiais kalinami nesuteikiant galimybės palaikyti ryši su savo advokatais ir giminaičiais. ES primygtinai ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus politinius kalinius ir užtikrinti veiksmingą jų reabilitaciją. Ji taip pat primygtinai ragina Baltarusijos valdžios institucijas panaikinti mirties bausmę ir kaip pirmą žingsnį paskelbti moratoriumą.
4. Taryba pabrėžia, kad precedento neturintis represijų, be kita ko, prieš pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą, lygis ir politinio dalyvavimo apribojimai mažina galimybę, kad parlamento ir vietos rinkimai, kuriuos numatyta surengti 2024 m. vasario 25 d., bus teisingi ir teisėti. ES apgailestauja, kad Baltarusijos valdžios institucijos nusprendė nekviesti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) rinkimų stebėjimo misijos stebėti artėjančių rinkimų, o tai prieštarauja Baltarusijos tarptautiniams įsipareigojimams.
5. Taryba toliau remia demokratinę Baltarusijos žmonių teisę išsirinkti savo atstovus laisvuose ir sąžininguose rinkimuose. ES ragina Baltarusijos valdžios institucijas vesti tikrą ir įtraukų dialogą su visais visuomenės nariais siekiant surengti laisvus ir sąžiningus rinkimus, kuriuos stebėtų ESBO ODIHR ir kurie atitiktų tarptautiniu mastu pripažintus standartus.
6. Taryba pakartoja esanti pasiryžusi užtikrinti, kad už žmogaus teisių pažeidimus atsakingi asmenys būtų patraukti atsakomybėn. Toliau vykdomi šiurkštūs žmogaus teisių pažeidimai siekiant sutramdyti Baltarusijos visuomenę ir nutildyti visus, kurie, kaip laikoma, priešinasi režimui. Pasak Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro, kai kurie iš šių pažeidimų gali būti prilyginami nusikaltimams žmoniškumui.
7. Šiuo atžvilgiu ES dar kartą patvirtina, jog svarbu, kad JT Žmogaus teisių taryba toliau atidžiai stebėtų žmogaus teisių padėtį Baltarusijoje, ir palankiai vertina specialiojo pranešėjo žmogaus teisių padėties Baltarusijoje klausimais, Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių

komisaro ir Tarptautinės atskaitomybės platformos Baltarusijai darbą. ES primygtinai ragina Baltarusijos valdžios institucijas visapusiškai bendradarbiauti su tarptautiniais ir regioniniais žmogaus teisių mechanizmais. Visuotinės jurisdikcijos taikymas taip pat yra svarbi priemonė siekiant užkirsti kelią nebaudžiamumui, su juo kovoti ir skatinti tarptautinę atsakomybę.

8. Taryba smerkia 2023 m. rugsėjo 4 d. A. Lukašenkos pasirašytą dekretą, kuriuo apribojamas pasų ir kitų konsulinių paslaugų teikimas baltarusiams užsienyje, ir pakartoja savo įsipareigojimą toliau remti nuo represijų pabėgusius Baltarusijos piliečius ES, be kita ko, koordinuotomis ES valstybių narių pastangomis.
9. Taryba griežtai smerkia Baltarusijos režimo nuolatinę paramą Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą ir ragina Baltarusiją susilaikyti nuo tokių veiksmų ir laikytis savo tarptautinių pareigų. Baltarusija turi liautis būti bendrininke Rusijai vykdamas agresijos karą prieš Ukrainą. ES smerkia Rusijos pareiškimus apie ketinimą Baltarusijos teritorijoje dislokuoti branduolinius ginklus ir apie tai, kad šiuo tikslu Rusija ir Baltarusija yra pasiekusios susitarimą. Tokie pareiškimai prieštarauja Baltarusijos tarptautiniams įsipareigojimams pagal Budapešto memorandumą ir didina ir taip didelę įtampą. Taryba taip pat smerkia Baltarusijos režimo bendrininkavimą neteisėtai deportuojant Ukrainos vaikus ir pakartoja skubų raginimą Baltarusijai nedelsiant užtikrinti saugų jų grįžimą į Ukrainą. Europos Sąjunga tebėra pasiryžusi remti Baltarusijos suverenitetą ir nepriklausomybę.
10. Taryba taip pat griežtai smerkia hibridinius išpuolius prie ES išorės sienų, be kita ko, tai, kad Baltarusijos režimas instrumentalizuoja migrantus politiniais tikslais, bendrininkaudamas su Rusija. ES ir toliau solidarizuosis su paveiktomis valstybėmis narėmis.
11. Taryba pabrėžia, kad branduolinės energetikos objektų sauga ir saugumas yra vienas iš pagrindinių ES prioritetų. Atsižvelgdama į tai, ES pareiškia susirūpinimą dėl daugybės neišspręstų saugos klausimų Baltarusijos branduolinėje elektrinėje ir primygtinai ragina Baltarusiją laikytis aukščiausių tarptautinių aplinkos ir branduolinės saugos standartų, taip pat skubiai įgyvendinti ES testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rekomendacijas.
12. Taryba nustatė tikslines sankcijas reaguodama į represijas, netinkamą rinkimų proceso vykdymą, neteisėtų sienos kirtimų kurstymą ir organizavimą, žmogaus teisių pažeidimus ir valdžios institucijų įsitraukimą į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą. Kol Baltarusijos valdžios institucijos toliau vykdo šiuos veiksmus, ES yra pasirengusi, laikydamasi laipsniško požiūrio, imtis tolesnių ribojamųjų ir tikslinių priemonių.
13. Taryba pareiškia esanti labai susirūpinusi dėl A. Lukašenkos režimo veiksmų, kuriais daromas poveikis Baltarusijos nacionalinei tapatybei, ir dar kartą patvirtina esanti pasiryžusi remti ir populiarinti baltarusių kalbą ir kultūrą. ES primena žmonių tarpusavio ryšių svarbą, *inter alia*, remdama judumą, jaunimo ir kultūrinę veiklą, laikantis principų, įtrauktų į 2020 m. Tarybos išvadas. Paprasti Baltarusijos piliečiai ir toliau naudojami ES ir Baltarusijos susitarimu dėl vizų režimo supaprastinimo.

14. Taryba vertina Baltarusijos pilietinę visuomenę kaip svarbią partnerę įgyvendinant Rytų partnerystę ir primena, kad Rytų partnerystė tebėra atvira būsimai demokratinei Baltarusijai.
15. ES ir toliau remia Baltarusijos pilietinę visuomenę ir demokratines jėgas. Šiame kontekste Taryba palankiai vertina ES konsultacinės grupės su Baltarusijos pilietine visuomene ir demokratinėmis jėgomis sudarymą ir pagalbos koordinavimą rengiant vyresniųjų pareigūnų susitikimus ir pareiškia pritarianti tolesniam jų rengimui. ES taip pat palankiai vertina Europos Tarybos bendradarbiavimą su Baltarusijos demokratinėmis jėgomis ir pilietine visuomene per jos kontaktinę grupę.
16. ES remia ir palankiai vertina Baltarusijos demokratinių jėgų ir pilietinės visuomenės pastangas, taip pat pripažįsta jų proeuropietišką pasirinkimą. Būsima demokratinė Baltarusija turi vietą Europos šeimoje. Baltarusijai pradėjus perėjimą prie demokratijos, ES suteiks paramą siekiant stabilizuoti jos ekonomiką ir reformuoti jos institucijas. Mūsų tikslas – padėti didinti atsparumą ir skatinti demokratines reformas, kurti naujas darbo vietas ir gerinti žmonių gyvenimo lygį, be kita ko, įgyvendinant iki 3 mlrd. EUR vertės visapusišką ekonominės paramos demokratinei Baltarusijai planą.
17. ES yra ir toliau tvirtai pasiryžusi siekti, kad Baltarusijos klausimas išliktų svarbiu tarptautinės darbotvarkės klausimu. Baltarusijos žmonės gali būti užtikrinti, kad Europos Sąjunga ir toliau daug dėmesio skirs jų gerovei, žmogaus teisėms ir teisei į klestėjimą demokratinėje Baltarusijoje ateityje.